



Zienswijze op concept Meer Jaren Programma “Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen”

cluster Bedum, Winsum en Ten Boer

Aan de Nationaal Coördinator Groningen

12 november 2015

INLEIDING

De gemeenten Bedum, Winsum en Ten Boer spreken in algemene zin hun waardering uit voor het op 4 november uitgebrachte concept Meer Jaren Programma “Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen” . Door onze inwoners centraal te stellen –werkend vanuit de gebiedgerichte aanpak- heeft u een ons inziens juiste benadering gevonden van de opgave. De omvang van het programma is tevens een indicatie van de enorme omvang van de opgave in ons gebied Het programma illustreert vooral ook de complexiteit van deze opgave. De gekozen aanpak betreft vooral onze inwoners. Afgezien van de vele inhoudelijke discussies waarop wij in deze zienswijze reageren, is het één van de grootste uitdagingen om deze aanpak begrijpelijk te maken – taaltechnische en communicatief - en te houden voor onze inwoners.

In navolgende hoofdstukken zullen wij conform de opbouw van onze eerder ingebrachte clusterbijdrage een vergelijk maken tussen onze ingebrachte bijdrage en hoe deze in het concept MJP wel of niet is terug te vinden.

Wij zullen navolgend de ingebrachte thema’s “veiligheid voorop en herstel van vertrouwen” nader beschouwen. Wij hebben er begrip voor dat de voorbereiding op de uitvoering in de komende weken nog zijn beslag moet krijgen en wij gaan hierover ook graag met u in gesprek. Vooraf zullen echter de voorwaarden voor de uitvoering moeten zijn gegarandeerd:

Voor de uitvoering is het cruciaal dat de randvoorwaarden en verantwoordelijkheden duidelijk zijn en dat middelen hiervoor geëxpliciteerd worden en toereikend zijn. In dit verband wijzen wij u op een motie van de raad van Bedum, dd. 05-11-2015, die juist hiervoor aandacht vraagt.

VEILIGHEID VOOROP

Wij hebben u aangereikt dat het cluster BWT het criterium fysieke veiligheid samen met psychosociale veiligheid voorop stelt. De mogelijke koppelkansen moeten hierbij optimaal benut worden, tenzij dit onverantwoord vertragend werkt voor de versterkingsopgave. Dit vraagt om goed inzicht in de feitelijke veiligheidsrisico's. Wij wensen in het programma als basaal uitgangspunt opgenomen te zien:

Het wordt in Groningen even veilig als elders.

In het concept MJP heeft u het thema veiligheid integraal verwerkt in de verschillende hoofdstukken. De algemene benadering op het thema veiligheid is in overeenstemming met onze inbreng en ondersteunen wij. Op een aantal specifieke aspecten verzoeken wij nadere duiding, ofwel aanscherping.

De volgende punten zijn hierbij van belang:

- **Informatie moet aansluiten bij beleving van inwoners**

U geeft aan dat de informatie die het kader vormt voor de aanpak in ons gebied continue wordt aangevuld met nieuwe resultaten van onderzoeken naar o.a. aardbevingsbestendigheid van gebouwen, waardoor de basis waarop wordt geacteerd. Wij zijn het met u eens dat de aanpak geen vertraging mag oplopen door het ontbreken van voldoende (gevalideerde) gegevens. Tegelijkertijd menen wij dat voldoende moet worden aangesloten bij de beleving van de inwoners in het gebied. Zoals ook in onze bijdrage aangereikt, zal nadere duiding ook moeten komen van de spreiding van de schademeldingen binnen het cluster, Deze komen niet overeen met de PGA contouren, waarop de prioritering van de versterkingsopgave vooralsnog is gebaseerd. Hierdoor zal er meer evenwicht worden gebracht tussen ratio en emotie.

Wij gaan er vanuit dat - indien aan de orde- eventuele prioritering dan wel risicocontouren worden bijgesteld als nadere informatie en aanvullende normstelling zoals bijvoorbeeld de effecten van de bovengrond en de typologie van gebouwen, gefaseerd in de tijd beschikbaar zal zijn. In het bijzonder benoemen wij :

- De veiligheid van gestapelde- en hoogbouw die ook in onze kernen aanwezig is;
- De veiligheid van industrie (BRZO bedrijven), zowel van installaties maar ook de bijbehorende ondergrondse infrastructuur;
- Gebouwen waar veel mensen samenkomen (CC2 en CC3 gebouwen);
- De reden van de schade aan de randen van het gebied. Wij vragen om nader onderzoek naar de samenloop van schades door bodemdaling, ook buiten de prioritaire gebieden;

- **Informatie omtrent shadesituatie op perceel niveau moet inzichtelijk zijn bij bevoegd gezag**

Wij betreuren het dat het vooralsnog niet mogelijk is om de informatie omtrent schademeldingen op perceel niveau te delen. Wij verzoeken u maximaal inzet te plegen op het ontsluiten en beschikbaar stellen aan de gemeenten van informatie op perceel niveau.

- **Informatie omtrent risicobeoordelingen van o.a. gebouwen en infrastructuur moet, zodra beschikbaar, direct worden gedeeld met de gemeenten**

U geeft in het MJP aan te richten op het spoedig verkrijgen van informatie betreffende risicobeoordelingen (conform de onderscheiden typologieën). Voor een verantwoorde keuze van een adequate aanpak is voor de veiligheid van onze inwoners deze informatie noodzakelijk.

Wij onderstrepen nogmaals de urgentie hiervan. Voor een verantwoorde keuze in de aanpak is volledige informatie omtrent de risico's van fundamenteel belang. De gemeenten zullen immers primair de verantwoordelijkheid nemen voor de regie en de processturing op de uitvoering van herstel, versterking, verduurzaming en de koppelkansen met leefbaarheidsoptimalisatie.

VERTROUWEN TERUG

Wij hebben het belang van herstel van het vertrouwen van onze inwoners in de NAM en de overheid ingebracht. De gemeenten, haar inwoners en ondernemers ervaren op dit moment concrete lasten van de gevolgen van de gaswinning. Die lasten moeten worden omgebogen zodat lasten en lusten van de gaswinning in een andere, betere balans worden veranderd, een belangrijk doel dat ook door de commissie Meijer is bepleit. Wij vatten dit samen in de doelstelling: Wij zien deze doelstelling niet terug in uw uitgangspunten. Wellicht omdat het herstel van vertrouwen ook alleen maar kan worden bereikt door daden, en dat het vertrouwen gegund en verdiend moet worden. Dit vraagt een zorgvuldige respectvolle benadering van de uitvoering. Door de centrale positie die u de inwoner geeft in de aanpak van uw MJP, en het gebiedsgerichte werken heeft u het goede vertrekpunt gekozen. Maar dat op zich is niet voldoende. Als niet tegelijkertijd ook de bewoners, het gebied en de instellingen voldoende worden gefaciliteerd, heeft deze keuze geen waarde, en zal die zelfs averechts gaan werken. Een aantal belangrijke aandachtspunten is en blijft daarbij prioritair. Deze zijn:

- **Het MJP moet gaan over schade veroorzaakt door gaswinning, niet alleen door aardbevingen**

Het Cluster BWT stelt nogmaals dat de totale gevolgen van de aardgaswinning de scope moet zijn van het MJP. De afhandeling van schade veroorzaakt door beving, zetting of veranderd grondwaterpeil vanwege de bodemdaling moet integraal worden benaderd. Het cluster BWT meent dat deze ontschotting voorwaardelijk is voor het herstel in vertrouwen van de inwoners in de opgave. Daarnaast meent het cluster dat iedere benadeelde en alle maatschappelijke partners betrokken bij het proces – indien gewenst - volledig ontzorgd moeten worden bij de afhandeling van geleden schade. U heeft in het proces van afhandeling van schade nu een mogelijkheid gegeven om op dossierniveau hiervoor afstemming te zoeken.

Wij dringen er nogmaals op aan om de scope van het MJP te verbreden naar schade veroorzaakt door de gevolgen van gaswinning, zodat dit integrale vraagstuk niet pas op perceel niveau wordt onderkend. Wij pleiten voor een formele bevestiging van dit standpunt, a priori.

- **Herverdeling van lusten en lasten? Waar zijn de lusten?**

Het cluster BWT stelt dat de onevenredige verdeling tussen lusten en lasten van de gaswinning voor onze regio in evenwicht moet worden gebracht. Er is in het cluster BWT sprake van erkende fysieke, sociale en economische schade. Wij hebben u aangegeven dat er moet worden ingezet op goede regelingen voor zowel het individu als het gebied, ten behoeve van verbetering van het welzijn, de economie en de leefbaarheid. Deze regelingen moeten verleidend en ruimhartig zijn, als een duidelijke plus voor de regio. Hierbij verwijst het cluster nogmaals naar de eerste conclusie die in het startdocument is opgenomen. *“Het gevoel dat breed wordt meegegeven is, dat Groningen na alle jaren van onevenredig ‘nadeel’ nu recht heeft op evenredig veel voordeel”*(p3 startnotitie).

Helaas zien wij geen statement of eis aan de rijksoverheid en de NAM in het programma opgenomen om deze 'plus' de facto te realiseren en concretiseren in meer middelen dan de reeds beschikbare 60 miljoen euro (leefbaarheidsmiddelen van de NAM en de Dialoogtafel). Wij dringen erop aan dat dit alsnog plaatsvindt in het definitieve programma.

- **Gebiedsgericht werken ook in de niet prioritaire gebieden**

Wij hebben u aangegeven dat er in onze dorpen veel energie is om de leefbaarheid in eigen omgeving te versterken. We hebben u voorgesteld om deze dorpen te faciliteren en vanuit 'eigen kracht' te starten met pilots voor versteviging, verduurzaming en borging c.q. verbetering van leefbaarheid. Wij waarderen de wijze waarop u dit in het MJP heeft opgepakt. Deze aanpak vereist een goede facilitering van alle betrokkenen, en zal een goede basis zijn voor een gedragen aanpak en mogelijk een begin van herstel van vertrouwen. Ook waarderen wij uw erkenning van het reeds in gang gezette ontwikkelproces van het dorp Onderdendam door deze aan te wijzen als een gebied, met bijzondere opgaven, waarvan geleerd kan worden.

Een groot deel van ons cluster bevindt zich niet in het prioritaire gebied. Toch zal komend jaar bijvoorbeeld door de pilot van de woningcorporaties, de aanpak van de scholen of anderzijds ook een grote versterkingsopgave in ons gebied plaatsvinden.

Wij vragen uw aandacht om in de aanpak hiervan ook zoveel mogelijk gebiedsgericht te werken en deze dus eveneens toereikend te faciliteren.

CONCRETE AANPAK

Bij de concrete aanpak, zoals deze is aangereikt in het MJP voor het komende jaar zien wij veel terug van onze inbreng. Zowel de prioritering, de inhoudelijke opgaven als de aandachtsvelden zijn adequaat geagendeerd. Tegelijkertijd zal in de periode tot 1 januari 2016 de benadering of aanpak nader moeten uitgewerkt, met name de begroting.

Wij menen dat grote zorgvuldigheid is geboden bij de invulling van de gebiedsgerichte aanpak (wijk/buurt/dorp/straat/perceel) en zullen als cluster c.q. als individuele gemeente onze visie op die uitvoering aan u kenbaar maken. Van belang is de rol van de gemeente als regisseur, sturing op gecoördineerde uitvoering en communicatief optimale processen.

- **Instemming met de prioritering van de versterkingsopgave**

Wij menen dat op basis van de huidige beschikbare kennis in het MJP de juiste keuzes zijn gemaakt ten aanzien van de prioritering van de versterkingsopgave. Toch voegen wij hieraan enkele prioriteiten toe.

- De verduurzaming van de dorpshuizen (Elk dorp een duurzaam dak) is afhankelijk van de versterking van die gebouwen (de juiste volgorde!). Dit type gebouw is niet opgenomen in de aanpak in de gehele aardbevingsregio zoals wel is gebeurd met o.a. scholen en zorginstellingen. Door de maatschappelijke ontmoetingsplekken zoals dorpshuizen wel te prioriteren, kan ook het duurzaamheidsprogramma (op de meter) van start.
- Overigens vragen wij in dit kader ook aandacht voor de andere gebouwen waarin ook veel groepen samenkomen. Wij verzoeken u deze gebouwen met voorrang te onderzoeken op het veiligheidsrisico, en de daarbij behorende versterkingsopgave.
- De gemeente Ten Boer pleit er tevens voor om het dorp Woltersum op te nemen in de eerste prioriteit, in analogie met de ranking van het dorp Ten Post.

U stelt terecht dat in de kern van het gebied moet worden begonnen (van binnen naar buiten), maar dat tegelijkertijd reeds in gang gezette voorbereiding voor versterkingen, gebaseerd op veiligheidsanalyses, verspreid over het gehele gebied voortgezet moeten worden. Afgezien van een doelmatige overweging is hierdoor de versterkingsopgave zichtbaar in het gehele gebied, waardoor de daadkracht van uw MJP in het gehele gebied voelbaar zou kunnen worden.

Wij onderstrepen nogmaals het belang op de urgentie om meer zicht te krijgen op de feitelijke veiligheidsrisico's per object, en vragen om in het MJP nadrukkelijker aan te geven op welke wijze dit wordt aangepakt.

- **Meer aandacht voor communicatie**

Wij hebben u aangegeven dat een zorgvuldige en eenduidige communicatie een belangrijke voorwaarde is om het vertrouwen van de inwoners van onze gebied terug te winnen. In het MJP is hieraan onvoldoende aandacht gegeven.

Het cluster BWT meent dat de overkoepelende regie op de communicatie bij het NCG moet liggen, waarbij de gemeenten als regisseur ondersteund worden met capaciteit en middelen, om deze binnen lokale grenzen tot maatwerk te maken. Wij verzoeken dan ook met spoed een communicatieplan op te doen stellen en deze beschikbaar te stellen aan de gemeenten.

- **Middelen en formatie**

Het cluster BWT ziet in het MJP een grote potentie om te komen tot een “veilig, duurzaam en leefbaar toekomstperspectief” voor Groningen.

De gemeenten in het cluster BWT zijn sterk gemotiveerd om binnen hun mogelijkheden bij te dragen aan deze opgave. Zij nemen bestuurlijke verantwoordelijkheid en stellen hun gebiedskennis met bijbehorend netwerk ter beschikking. De gemeenten in het cluster BWT zijn echter niet binnen haar begroting in staat om aan de ongekend versnelde en gestapelde gebiedsopgaven significant bij te dragen. Hierin moet qua menskracht en/of met middelen door de NCG worden voorzien. Ook voor de bijkomende kosten van de versterkingsopgave in de openbare ruimte verzoeken wij u in uw begroting te voorzien.

Gemeenten hebben onder invloed van bezuinigingen, decentralisaties en teruglopende inkomsten geen of te weinig financiële middelen voor de uitvoering van het programma. Het MJP en de gebiedsgerichte aanpak kunnen alleen slagen als financiële middelen en personele capaciteit worden gefinancierd door de rijksoverheid en de NAM. Indien dit niet plaats vindt, zal de uitvoering van het plan – ook kwalitatief- niet van de grond komen en zal het vertrouwen van onze inwoners in het programma en de overheid niet worden hersteld.

TOT SLOT

Het cluster BWT ziet in de uitvoering van het MJP voor de komende jaren een uitzonderlijk grote opgave die van dominerende invloed zal zijn op de gemeentelijke agenda. Wij nemen hierin onze verantwoordelijkheid en zullen onze organisaties hierop voorbereiden. Om onze taak verantwoord te kunnen uitvoeren vragen wij met nadruk aan het NCG deze inspanning volledig te faciliteren.